

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

вжити докладати зусилля з відстоювання демократичних цінностей, захисту прав адвокатів, притягнення до відповідальності осіб, які допускають порушення гарантій адвокатської діяльності, визначаючи таку діяльність як важливу умову подальшого розвитку адвокатури і утвердження в Україні верховенства права.

Список використаної літератури

1. Дані діяльності Комітету захисту професійних прав адвокатів і реалізації гарантій адвокатської діяльності Ради адвокатів Одеської області за січень-жовтень 2025 р. *Матеріали Ради адвокатів Одеської області.*

Хотинська-Нор О. З.

завідувачка кафедри юстиції

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
докторка юридичних наук, професорка, заслужений юрист України

ДЕКЛАРУВАННЯ В СИСТЕМІ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ФІКЦІЯ ЧИ НОРМА?

Підпунктом «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» (далі — Закон про запобігання корупції) передбачена конструкція, яка передбачає, що суб'єктами, на яких поширюється дія цього Закону, а отже і обов'язок подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі — декларація), є «представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів (крім іноземців-нерезидентів, які входять до складу таких комісій), Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», і при цьому не є особами, зазначеними у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої цієї статті».

У розумінні НАЗК ця норма розповсюджується на членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та членів дисциплінарних палат кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, які ухвалюють рішення про дисциплінарну відповідальність стосовно адвокатів.

Але чи є для такої позиції органу контролю теоретичне та нормативне підґрунтя? Спробуємо розібратися, враховуючи різні аспекти.

1. Фраза «інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів...» не має необхідної для такої сфери регулювання чіткості, що не відповідає принципу правової визначеності, яка є складовою верховенства права.

2. Викладення аналізованої норми у такий спосіб, який називається «відкрите формулювання закону», вимагає від суб'єктів її застосування релевантних принципів її тлумачення. В даному випадку таким буде принцип «*eiusdem generis*» (з лат. «одного роду»), за яким загальні слова, що слідує після перерахування конкретних, тлумачаться як такі, що стосуються лише тих речей, які попередньо перераховані.

Тобто, у розрізі предмету нашого аналізу, словосполучення «інших законів» слід розуміти не як «усіх законів» чи «будь-яких законів», а лише тих, що споріднені з законами України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування». Обидва закони ведуть мову та врегульовують інститути публічної служби.

3. Відповідно до статті 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатура України є недержавним самоврядним інститутом, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

Адвокатура не відноситься до інститутів публічної служби. Загальноновизнано на сучасному етапі суспільного та державного розвитку, що адвокатура є інститутом громадянського суспільства. Вказівка на самоврядність, означає, що адвокатура функціонує на засадах самоорганізації та саморегуляції, та додатково вказує на її відокремлення від державного апарату.

Отже, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не може входити до спектру «інших законів» у розумінні підпункту «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону про запобігання корупції.

4. Ураховуючи навіть лише вище наведене (хоча існують і інші доводи, які потребують розкриття мети та змісту дисциплінарної функції в адвокатурі, які зумовлюють особливості статусу її кваліфікаційно-дисциплінарних органів), підстав для наділення адвокатів рисами, ознаками суб'єктів декларування у розумінні Закону про запобігання корупції немає.

Означене як фікція несе високі ризики для:

(1) незалежності адвокатури, яка є конституційною гарантією її функціонування в державі;

(2) автономності адвокатури як необхідної умови та балансира у взаємодії держави та громадянського суспільства.

Хотинська-Нор О. З.

Декларування в системі адвокатського самоврядування:
фікція чи норма? 335

Степанов Є. В.

Актуальні питання здійснення функцій адвокатського
самоврядування у діяльності кваліфікаційно-дисциплінарної
комісії адвокатури 337

Заболотний О. М.

Законодавче регулювання визначення початку перебігу строку
оскарження рішень кваліфікаційно-дисциплінарної комісії
адвокатури 341

Кармазіна К. Ю.

Практика оскарження рішень комісії з оцінювання якості,
повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної
правничої допомоги Ради адвокатів Одеської області 346

Щербатий Р. Р.

Кваліфікаційний іспит як умова доступу до правничої
професії 351

Гривенко В. В.

Вплив воєнного стану на органи адвокатського
самоврядування 355

Зубрицький О. О.

Критерії поважності причин та практика ВКДКА
у дисциплінарних провадженнях щодо неявки адвокатів
у судові засідання 358

Кулікова К. А.

Роль органів адвокатського самоврядування у реалізації
гарантій адвокатської діяльності 362

Левенець К. Є.

Роль вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури
у забезпеченні дотримання адвокатами стандартів адвокатської
діяльності 366

Неліна Д. В.

Роль Національної асоціації адвокатів України у забезпеченні
функціонування системи безоплатної правничої допомоги 370

Панчошенко О. С.

Цифрова трансформація діяльності органів адвокатського
самоврядування 373